



“గులేబకావళి కథ”లో అమృత, ఎన్. టి. రామారావు.

## చిత్రసమీక్ష

“అతనిందో బ్రహ్మయటన్న ప్రాజెక్టును తర్వాతి నూపించునూ” ఈ మాటలు ఈ సాటివికావు. మీ మూల బుద్ధికి లేకపోతే పోయిందీ, అంతర్బుద్ధి తో వైనా నే చెప్పింది నేర్చుకోమని వరూధిని అనే ఒకానొక అచ్చెర మచ్చెకంటి కర్మిష్టియైన ప్రవరుడనే బావన చిన్నవాణ్ణి నడిపిదిలో మాదిరిగా వాలుగు చలి కొండల మధ్య నిలవేసి దబాయిస్తూ అన్న మాటలు. ఆ చిన్నది అన్నది ఇంకో విషయంలోనైనా కావ్యం వల్ల కూడా బ్రహ్మానంద సదృశమైన ఆనందం కల్గుతుందని పెద్ద లన్నారు. ఆ ఆనందం ఎలాంటిదోననే శంకయాత్ములకు కథెలాంటిదైనా కమ్మని సంగీతంతో, రసగుళికల్లాంటి పాటలతో అద్యంతలావ్యం చేసే సవనీత హాస్యంతో, కనువందువైన ఛాయా గ్రహణంతో ‘కళా’ర్థంగా యన్. ఎ. టి. వారు విరిచిన “గులేబకావళి కథ”లో చక్కని సమాధానం అభిస్తుంది.

తను తిరిగిన ములుపుల బాటలతో ప్రేక్షకుడి మనస్సును కూడా ఆ కట్టుకులాక్కుపోయే ఈ కాలాతీత జానపద చిత్ర కథా వస్తు విధి:

పాటలీపుర మహారాజు చంద్రసేనుల (ముక్కామల) చిన్న భార్య రూపవతి (ఛాయాదేవి)కి ముగ్గురు పుత్రులు కలుగుతారు. పట్టమహిషి గుణవతి (ఋష్యే ద్రమణి)కి లేక లేక కలిగిన కుమారునివల్ల తన కుమారులకు రాజ్యార్హత పోతుందని రూపవతి తన పోదరుడు వక్రకేతు (రాజనాల)తో కుట్రపన్నుతుంది. రూపవతి లావణ్యలోలుడైన మహారాజు,

గుణవతి పుత్ర వందర్భనక్షణంలో అంధత్వ యోగం వుందని జోన్యలు వక్రకేతు కుట్రలో చేరి చెప్పిన పల్కులు విని గుణవతి కుమారుని అడవిలో వదలిరమ్మని వంపటం జరుగుతుంది. శిశు హననంలో నియుక్తులైన భటులు అనివార్య కారణాల వల్ల శిశువును అడవిలో వదలివేసినప్పటి, చంపివేకామని వక్రకేతువు వద్ద జంతువులు.

మహేశ్వర వర ప్రసాదియైన ఆ శిశువును గొల్ల కొండడు (నల్ల రామ్మూర్తి) యాదృచ్ఛికంగా చూచి, ఇంటికి తీసుకుపోతాడు. గొల్ల కొండడు అతని భార్య (హేమలత) సంరక్షణలో శిశువు పెద్దవాడవుతాడు. పాటలీపురంలో రూపవతి పుత్రత్రయం విరర్థాక్షర కుత్సలు, (అచ్చ తెనుగులో) వాజమ్మలు, చేతకాని చవటలుగా తయారవుతారు.

ఎలాగైనా అధికారాన్ని చేజిక్కించుకోవాలనే ఆశతో వక్రకేతువు ఉపసేనాని దుష్టబుద్ధి (కె. వి. యన్. శర్మ) తో కుట్రపన్ని, వేటకని వచ్చిన మహారాజును విష ప్రయోగంవల్ల అంధుణ్ణి చేస్తారు. గొల్ల కొండడు పెంచిన గుణవతి పుత్రుడు ఆ సమయంలో అక్కడ కనిపించటం సాకుగా అతడే రాజగారి పెద్ద భార్య కుమారుడనీ, అతణ్ణి చూచినందువల్లనే మహారాజులు అంధులయ్యారని నమ్మబలికి తమ్ములము రక్షించుకుంటారు. ఈ విషయాన్ని బాలుసుండి పొంచివింటున్న గుణవతి, పుత్రుడు ఇంటికి వెళ్ళి తన తల్లిదండ్రులు గొల్ల కొండడు అతని భార్య కావట్టు తెలుసుకొని పాటలీపురం చేర్చాడు.

చంద్రసేనులకు తిరిగి చూపురావాలంటే, శిశువులోకంలో ఎలా వుంటుందో ఎవరికీ తెలియని ఓ గులేబకావళి పుష్పాన్ని తీసుకురావాలని వైద్యులు చెప్పగా, రూపవతి కుమారులు అయోమయత్రయం (లంకానాథం, పేకేటి, వద్దనాథం) ఆ పుష్పాన్ని సాధించుకు వస్తామని బయల్పెట్టారు. కొండడు పెంచిన యువకుడు పాటలీపురంలో తన తల్లి పట్టపురాణి గుణవతిని కలుసుకొని విజయనామాంకితుడై, తాను కూడా గులేబకావళి పుష్పం తేవాలని బయల్పెట్టాడు.

గులేబకావళి పుష్పాన్ని తెచ్చేందుకు బయల్పెట్టిన రూపవతి పుత్రులు దారిలో విజయు (యన్. టి. రామారావు) నితో నేస్తం కలుపుతారు. ఈ సలు గురూ అలా బయల్పెట్టిన ఓ రాజ్యం చేరుకుంటారు. జాడలో తన్నడించినవారికి జీవితమంతా తామాడిగం చేస్తామని ప్రతిజ్ఞ వట్టిన యుక్తిమతి (జమున) ప్రజ్ఞకుతన అన్నలు వరాజితులుకాగా విజయుడు ప్రతి యుక్తితో మతి పోగొట్టి, ఆ చిన్నదాన్ని తన దాన్నిగా చేసుకొని, తను తిరిగిచ్చేదాకా విరహాల్లి నీడవలసిం తని చెప్పి పుష్పంకోసం బయల్పెట్టి వెళ్ళాండగా ఈశ్వరుడు పొరువుగా కనిపించి మణి ప్రసాదించటం, మణి ప్రభావంవల్ల విజయుడు గంధర్వలోకం చేరి గంధర్వరాజు (మిక్కిలివేది) కుమార్తె బాతావతిని గంధర్వ విధివ వివాహమాడి పిదప వలసించుకొని దొంగిలించుకుపోగా, ఆ పుష్పంవుండే బంగారు కొండు ముగ్గుందని విని, బకావళి (వాగరత్నం) విజయుల రాగ రహస్యం వేసిగట్టిన గంధర్వవతి బకావళిని తెరలో ఉంచటం వరసగా, వరసంగా తిరిగి పోతాయి.

గులేబకావళి పుష్పంకోసం బయల్పెట్టి, రూపవతి పుత్రులు తపస్విని కావంవల్ల శిలలుగా మారగా విజయుడు రక్షించటం, వారు మోసంచేసి పుష్పం విజయుని నుండి ఎత్తుకుని పోతూ విజయుని మిత్రుడు అతితెలివి చేతిలో మోపి పోవటం, విజయుడు ఒకానొక దేవకన్య ప్రభావంవల్ల గంధర్వలోకానికి పోయి గంధర్వవతిని మెప్పించి పుష్పం, బకావళితో సహా రాజధానికి వచ్చి వక్రకేతువును సంహరించటం జరుగుతాయి. అపైన ఈ రామోద్వయరాయుడు— “వారీనారీనడుమమురారి” “వారీ వారీనడుమమురారి.”

నవరసాత్మకమైన కథకు రవికాంత్ నగాయిచ్ ఛాయాగ్రహణం వన్నెతెచ్చింది. అస్థివంజరాలతో విజయుని పోట్లాట, లాంటి ప్రత్యేక సన్నివేశాలు ఈచిత్రంలో ప్రత్యేకకర్షణలుగా తయారై య్యాయి. కథను వ్యధగా కాకుండా కమ్మని కావ్యంగా రూపొందించగల స్థామతు తమకుందని యన్. ఎ. టి. సంస్థ మరొకసారి ఋజువు చేసుకోవాలికి కారణమైన శ్రీ రవికాంత్ నగాయిచ్ ప్రత్యేకంగా అభినందనీయులు.

దర్శకుని పేరు ఎక్కడా కనిపించకపోయినా నిర్వహించిన తీరునుబట్టి, సలసలోసాధక బాధకాలు బాగా అర్థం చేసుకొన్న, అనుభవశాలి ఐన నటుడెవరో దర్శకత్వం వహించి ఉండాలన్నభావం చిత్రం ఆద్యం తము కల్గిస్తుంది. విజయుడు గంధర్వవతి వరీక్షకు నిలిచే సందర్భంలో జానపదగీయం కాకుండా ఏదో ఒకటి రెండు శ్లోకాలు పాడించివుంటే





“మోహినీ రుక్మాంగద”లో మిక్కిలివేసి.

చిత్రసమీక్ష

## మోహినీ రుక్మాంగద

‘క్రీస్తునం కలాయుగే’ అన్నారు పెద్దలు. గోరూ పిణియైన ధర్మదేవతను ఒంటికాలిమీదనే గెంతాల్సిందిగా శాసనా ముక్తికన్నా భుక్తిరక్తులకే విక్కువ ప్రాధాన్యం ఇచ్చే ఈ కలికాలంలో, లోకీక దివ్యాలతో సతమత మౌతున్నవారు పుణ్య పురుషుల జీవితగాథలు కీర్తించి, విని తరించవలసిందని చెప్పి వాక్కుతో ‘చూచి తరించం డనే’ పదంచేర్చే ఉద్దేశ్యంతో, వీలైనన్ని సినీసరంజామాలను రంజాగాచేర్చి భాస్కర్ ప్రొడక్షన్స్ వారు నిర్మించిన చిత్రాణిక చిత్రం—“మోహినీ రుక్మాంగద”.

ఈ చిత్రకు కొంత కొంత ప్రాధిమ్య కూడా గాంధీ భ్యంతోపాటు ఏర్పడింది.

శృంగారరస భరిత సంగీతలహరితో పి. నా. రె. దిహిలీ నాక సజావుగా, సరదాగా సాగిపోయింది. రచయిత భావాలలో బాంధవ్యంవెరపుతూ సంగీతాన్ని నిర్వహించిన జోసెఫ్, వేలూరికృష్ణమూర్తిల శ్రమ అద్భుతం ప్రతిఫలించినట్లుంది.

చిత్రస్థాయికి తగినట్లుగానే సంభాషణల రచన పొగింది. క్షేమానవేళి, లాభాన రండి! లాంటి వింత ప్రయోగాలలో కొంత సినీలైన సామర వాతావరణాన్ని ప్రతిబింబిస్తూ, సముద్రం (జా) రచనాధుని, జల జలా సారేటి పెరియటి తరగమరగవలె మృదువుగా సాగి అంటు మరచి కలలపై—“దిగి క్కాగ్గ” తెల్లవై తేలి, సభ్యతా సుక్షేత్రాలను ముంచుతోయి

కథాకథన ప్రమాదం అంత ప్రమాదం కలిగించే దికాదు. కనుక టూకీగా ఈ టూకీకథ ఇది.

నారదమహర్షి (కాంతారావు) అదేశంవల్ల అయోధ్యా ధీశ్వరుడు రుక్మాంగదుడు (బాలయ్య) భార్యసంధ్యావళి (కృష్ణకుమారి), పుత్రుడు ధర్మాంగదునితో విష్ణు ప్రత్యర్థం ఏకాదశివ్రతం తానాచరించి జనులచేత అచరింపజేస్తాడు. మార్గంలో తన సత్కారాన్ని స్వీకరించకుండా, జనమంతా సరాసరి స్వర్గానికి చేరుకోవటంతో చిన్నబోయిన యముడు (మిక్కిలివేసి) బ్రహ్మను వేడుకోవటం జరుగుతుంది.

## గులేబకావళి కథ

మనకెందుకులే అని మానుకుని కథాంతసాగరానికి కదలిపోతుంది.

పితృభక్తి పరాయణుడు విజయుడుగా, కథా నాయకుడుగా యన్. టి. రామారావు చిత్రంలో చక్కగా విహరించారు. నాయకి యుక్తిమతిగా జమున కథోచితంగా నటించింది. బకావళి పాత్ర ధరించిన కొత్త నటి నాగరత్నం, కొత్తబెరుకు వదలకపోయినా ముమ్మందు పైకి వచ్చి సూచనలున్నాయి. లంకసత్యం పేకేటి, పద్మనాభం వింత పోస్టాన్ని అందించారు. జములముందు నిలచేది కొద్ది ‘రిభ్య’ పాట జవా, వల్లరామూర్తి, హేమలతలు ప్రశంసనీయమైన నటన

బ్రహ్మ కనుపునవచ్చిన మోహినీ రుక్మాంగదుని వలపించి వలచి, యముని కోపంవలన తన వలపాకే వైపునెట్టి కఠిన్యం మలచుకొని, “దీకాదశివ్రతం మానటమో నీముద్దుల కుమారుడు ధర్మాంగదుని శిరస్సు కానుకగా అర్పించటమో చేయాలని” రుక్మాంగదుని నిర్బంధించటం, అదీనమాటతప్పనని ప్రతిపాదించిన రుక్మాంగదుడు తనే కుమారుని శిరస్సు బండించబోయే సందర్భంలో వారడుడు యమధర్మ రాజుతో వచ్చి యమునిచే క్షమార్పణలు చెప్పించటం, విష్ణుమూర్తి సాక్షాత్కారం జరుగుతోంది. రుక్మాంగదుని కఠినంగా పరీక్షించినందుకు మోహినీ క్షమార్పణ చెప్పుకోటం, రుక్మాంగదుడు సరేనని తలాడించుట ఇత్యాది సన్నివేశాలలో చిత్రం సమాప్తమౌతుంది.

మోహినీగా జమున, సంధ్యావళిగా కృష్ణకుమారి ఒకరికొకరు పోటీగా నటించారు. అద్భుతం వాటకీయంగా ఉన్న ఈ చిత్రంలో కృష్ణకుమారి ప్రశంసనీయమైన నటన చూపింది. విదూషక దంపతులుగా రేలంగి, నూర్యకాంతం, ప్రేక్షకులను గిలగింతలు పెడ్తారు. మిక్కిలివేసి, బాలసరస్వతి కాంతారావు, ప్రభుత్వం యధోచితంగా నటించారు. నటనకు సరిమితావేశమే ప్రధానమని బాలయ్య గ్రహించాల్సిన అవసరం ఎంతో కనిపిస్తోంది.

అరుద్ర, శ్రీ శ్రీ, రామకృష్ణ శాస్త్రిగార్ల పాటలు సరసంగా సాగిపోయాయి. డి. వి. సరసరాజు సరస రచనారథం ఏకారణంచేతనే సాఫీగా సాగక మధ్యమధ్యలో గ్రాంధికపు ముళ్ళపాదలు, సమాసాల మిట్టలు ఎక్కి ప్రయాణం చేసినా పాత్రపోషణకు ఏమాత్రం ప్రతిబంధకంకాకుండా కొంత వరకు చిత్రవిజయానికి హేతువైంది.

పాత్రకల్పనలో కొంత విమాత్సర గోచరిస్తోంది. మోహినీ రుక్మాంగద నాటకంలోని మోహినీలో ఉన్న హృదయ కఠిన్యాన్ని అరగదీయటంవల్ల ఈ చిత్రంలో మోహినీపాత్రకు కొంత మార్పు, మార్గం కలిగి పాత్రకు వింతసాగను కల్గింది.

చిత్రాణిక కథ, కథానుగుణమైన సాహిత్యం, పాత్ర పోషణం, ఘంటసాల సంగీతం ప్రత్యేకకాకర్షణలలో చిత్రం విజయవంతంకాగల ఈ చిత్రంలో సన్నివేశకల్పనల విషయంలో దర్శకత్వపు దార్జ్యంలోపించినదనే అభిప్రాయం అక్కడక్కడా కలిగినా ఇలాంటి చిత్రాల ముఖ్యోద్దేశ్యం, పుణ్యపురుషు

చూపించారు. ప్రతి నాయకులుగా (విం) రాజనాథ, కె. వి. యన్. శర్మలూ, ముక్కామల, టుప్కియ్యం మణి, భాయాదేవి, శివరామ్, మిక్కిలివేసి, మీనా కుమారి, బాలకృష్ణ, బాలసరస్వతి ప్రభుత్వలూ యధోచితంగా నటించారు.

కథానుగుణమైన సంగీతసాహిత్య సమ్మేళనం, కావ్యత్వ యోగ్యతను కల్పించే భాయా గ్రహణం గల ఈ చిత్రంలోనూ కొన్ని దోషాలూ ఆ భాష దోషాలున్నాయి. విజయుడు బకావళిని ప్రేమించే సన్నివేశంలో....

“వీ! రసవట్టులో చర్చ కూడదు!”

—నాగరాజ్,